

گفت و گو با زهرا قبادی، مدرس و هنرمند سفال و سرامیک

سفال باید روح و هویت داشته باشد

طین همتی

هنر سفال و سرامیک هر دو به ساخت اشیاء از خاک مربوط می شوند. اما از نظر مواد و کاربرد تفاوت دارند. سفال بیشتر باخاک رس طبیعی ساخته می شود و

به عنوان یکی از هنرهای دستی قدیمی برای ساخت ظروف و اشیای سنتی به کار می رود.

درمقابل، سرامیک مفهوم گسترده تری دارد و علاوه بر سفال، انواعی مانند چینی و کاشی را شامل می شود. بنابراین می توان گفت سفالگری بخشی از هنر سرامیک محسوب می شود. زهرا قبادی، مدرس و هنرمند سفال و سرامیک مشهدی، با اشاره به مسیر ورود خود به هنر سفالگری از سال ۱۳۹۷در گفت وگو با شهرآرآ، این هنر را هنری با پیشینه قوی می داند که تا به امروز توانسته است در دل جامعه امروزی، حرفی برای گفتن داشته باشد.

- پیوند هنر سفالگری با روحیه زنان

او درباره مسیر هنری اش توضیح می دهد؛ در دوران کارشناسی، رشته مهندسی مواد و متالورژی صنعتی تحصیل می کردم و برای کارآموزی به یک کارگاه چینی رفتم. همان جا جذب فضای کارشدم، چون احساس کردم سفال و سرامیک نقطه اتصال هنر، صنعت و علم است. همین علاقه باعث شد در مقطع ارشد، گرایش مهندسی سرامیک را انتخاب کنم. این هنرمند با بیان اینکه بسیاری از بخش های سفالگری با روحیه و ظرافت زنانه سازگار است، می گوید: بخش هایی مانند چرخ کاری و ریخته گری شاید به نیروی فیزیکی بیشتری نیاز داشته باشد، اما ظرافت در پرداخت، لعاب کاری و ترکیب رنگ، بیشتر به حوصله، دقت و حس هنری وابسته است، ویژگی هایی که بانوان در آن بسیار توانمند هستند. وی می افزاید: کارشناسان روان شناسی، سفالگری را بسیار توصیه می کنند؛ چون فرد را در لحظه حال نگه می دارد و نوعی آرامش و تمرکز ایجاد می کند. بسیاری از هنرجویان، این هنر را نوعی تریابی و درمان روحی می دانند.

- الهام از هویت مشهد و رنگ های ایرانی

هنرمند مشهدی درباره تأثیر هویت خراسان و مشهد بر آثارش می گوید: در کارهایمان تلاش می کنیم از رنگ های سنتی ایرانی مانند فیروزه ای، لاجوردی، سبز و صورتی ایرانی استفاده کنیم و نقاشی های روی لعاب و حال و هوای کاشی هفت رنگ را در آثار حفظ کنیم. فضای سفال و سرامیک مشهد بیشتر به سمت هنر کاشی و نقاشی روی لعاب رفته است و ما نیز سعی می کنیم این هویت را در آثارمان نگه داریم. هدف ما این است که ضمن حفظ اصالت سنتی، آثار را با فرم ها و سلیقه های امروزی ترکیب کنیم تا برای نسل جدید نیز جذاب باشد.

- ترکیب ایده های سنتی با طراحی مدرن

اودرباره روند شکل گیری آثار هنری خود می گوید: معمولاً ایده های سنتی را با فرم ها و رنگ های مدرن ترکیب می کنیم؛ برای مثال، در طراحی برخی چراغ ها و آبازورها وسایل قدیمی و سنتی الهام گرفته ایم و سپس باطراحی جدیدورنگ های امروزی، آن ها را بازآفرینی کرده ایم.

قبادی می افزاید: برای رسیدن به طرح نهایی، علاوه بر بررسی بازار و سلیقه مخاطبان، از طراحان سه بعدی و گرافيست ها نیز کمک می گیریم تا محصولی تولید شود که هم اصالت ایرانی داشته باشد و هم برای مخاطب امروز جذاب باشد.

مدرس سفالگری درباره ویژگی های یک اثر سفالی موفق می گوید: به نظر من، یک قطعه سفالی باید چشم نواز باشد و رنگ و طرح آن حس خوبی به مخاطب منتقل کند. رنگ های ایرانی روح دارند و مخاطب ایرانی با آن ها ارتباط برقرار می کند. اگر سفال بیش از حد به سمت فرم ها و رنگ های مدرن و اروپایی برود، بخشی از هویت خود را از دست می دهد. ما تلاش می کنیم ضمن حفظ کیفیت فنی و زیبایی بصری، آثاری خلق کنیم که نمادی از هنر و فرهنگ ایرانی باشند.

- کاهش کیفیت، در سایه تولیدات سطحی

قبادی با اشاره به وضعیت امروز سفالگری سنتی می گوید: سفالگری ایرانی در گذشته به فرازهای بزرگی رسیده بود، اما امروز به دلیل افزایش تولیدات سطحی و صدور آسان مجوزها، کیفیت برخی آثار کاهش یافته است.

متأسفانه بسیاری از کارها بدون پشتوانه علمی، هنری و ایده پردازی تولید می شوند و گاهی حتی کپی ضعیفی از نمونه های خارجی هستند. البته هنوز هنرمندانی حضور دارند که با عشق و دانش در این مسیر، فعالیت و برای حفظ هویت هنر ایرانی تلاش می کنند.

- ضرورت حفظ هویت ایرانی در بازار امروز

هنرمند شهرمان با اشاره به استقبال بازار از محصولات سفالی می گوید: امروز سفال و سرامیک، همچنان مخاطب خود را دارند و فروش آن ها در بازار ادامه دارد، اما مسئله مهم حفظ هویت ایرانی در آثار است. او می افزاید، باید آثاری تولید شود که سال ها بعد نیز ارزش هنری و فرهنگی داشته باشند و بتوانند نماینده ای از هنر ایرانی در داخل و حتی بازارهای صادراتی باشند.

- تأکید بر بنیه علمی در سفالگری سنتی

مدرس و هنرمند سفالگر مشهدی، با اشاره به وضعیت امروز سفالگری می گوید: بسیاری از آثار تولیدشده در بازار از زیبایی بصری برخوردارند و فروش هم دارند، اما از نظر علمی و فنی، بنیه لازم را ندارند. به گفته او، نبود دانش تخصصی در حوزه بدنه و لعاب، باعث شده است برخی تولیدکنندگان صرفاً از مواد آماده استفاده کنند، موادی که در مواقعی، از نظر استحکام و کیفیت ایراد دارند.

- تقسیم بندی علمی سفال و سرامیک

قبادی درباره تقسیم بندی این هنر توضیح می دهد: از نظر علمی، ما دو دسته کلی داریم: سرامیک های سنتی و سرامیک های پیشرفته. سفال و سرامیک های رایج در کارگاه ها، در گروه سنتی قرار می گیرند. او تأکید می کند: سنتی بودن به معنای نبود پژوهش علمی نیست و همچنان، مقالات تخصصی متعددی درباره لعاب ها و بدنه های سرامیکی منتشر می شود، حتی کارخانه های بزرگ نیز به طور مستمر درحال بهبود کیفیت بدنه ها، افزایش استحکام و تولید محصولات سبک تر و به روزتر هستند.

- تفاوت کار کارگاهی و کارخانه ای

این مدرس سفالگری درباره تفاوت تولید کارگاهی

شهرآر آر

اشنبه
۲۲ خرداد ۱۴۰۵
۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۴
شماره ۳۸۸

۱۱

۹

و کارخانه ای می گوید: در کارخانه ها معمولاً دمای پخت بیشتر است، درحالی که در کارگاه ها حداکثر دمای پخت حدود ۱۱۰۰درجه سانتی گراد است؛ کارخانه ها از دماهای ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰درجه استفاده می کنند. در کارخانه ها، مهندسان بر تمام مراحل تولید نظارت دارند و اگر محصولی ایراد داشته باشد، از رده خارج می شود. اما در برخی کارگاه ها به دلیل نبود نظارت کافی، گاهی عیوب با لعاب، نقاشی یا برجسب، پوشانده و کیفیت فدای عرضه محصول می شود.

قبادی با اشاره به روش های مختلف شکل دهی در سفالگری می گوید: به طورکلی چند روش اصلی داریم: کار با چرخ، روش دستی و قالب گیری. در روش قالب گیری، تکرارپذیری وجود دارد؛ می توان تعداد زیادی قطعه مشابه تولید کرد. اما در کار با چرخ، هر اثر ویژگی های منحصر به فرد خود دارد. حتی در گذشته نیز فرم اولیه با چرخ، ساخته و سپس از آن قالب گیری می شده و همه محصولات صرفاً با چرخ، تولید نمی شده است.

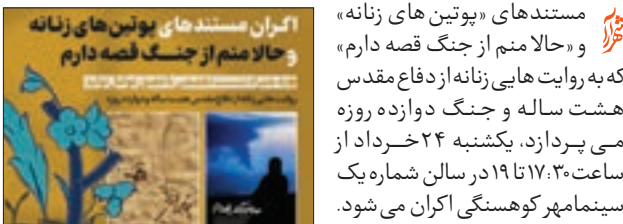
- انتقاد از روند صدور مجوز صنایع دستی

هنرمند مشهدی با انتقاد از روند صدور مجوز صنایع دستی بیان می کند: اکنون برخی افراد شاغل در دستگاه های دولتی، حتی اگر تخصص و توانمندی لازم را نداشته باشند، امکان دریافت مجوز صنایع دستی را ندارند.

او این موضوع را غیرمنطقی توصیف می کند و می گوید: ممکن است فردی معلم یا بازنشسته باشد و توانایی و تحصیلات مرتبط هم داشته باشد، اما صرفاً به دلیل حقوق بگیر بودن نتواند مجوز بگیرد، درحالی که فردی بدون تخصص و شغل دولتی، بتواند مجوز دریافت کند. این مسئله باعث حذف بخشی از نیروهای توانمند، مفید و تحصیل کرده از چرخه رسمی تولید صنایع دستی می شود. قبادی ابراز امیدواری می کند با بازنگری در این روند، امکان فعالیت رسمی برای همه هنرمندان دارای شرایط فراهم شود.

اخبار
هنری
مشهد

اکران و بررسی ۲ مستند در سینما مهر کوهسنگی

مستندهای «یوتین های زنانه» و «حالا منم از جنگ قصه دارم» که به روایت هایی زنانه از دفاع مقدس هشت ساله و جنگ دوازده روزه می پردازد، یکشنبه ۲۴ خرداد از ساعت ۱۷:۳۰ تا ۱۹ در سالن شماره یک سینما مهر کوهسنگی اکران می شود.

با عوامل تولید این دو مستند، از ساعت ۱۹:۳۰ تا ۲۱ برگزار می شود.

برگزاری نکوداشت پیشکسوت هنر نگارگری در مشهد

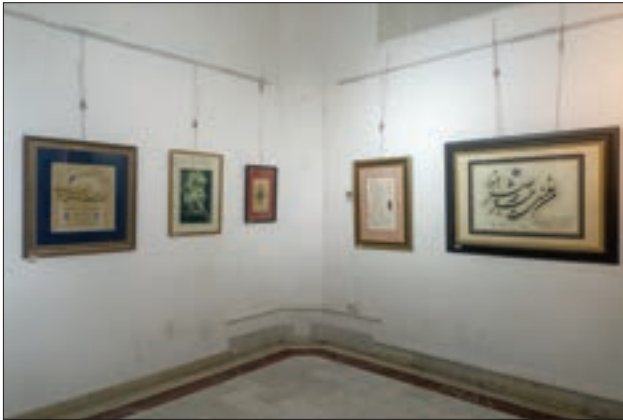

آیین اختتامیه «سومین جشنواره ملی نگارگری و طراحی سنتی آیات» یکشنبه، ۲۴ خرداد، از ساعت ۹ تا ۱۱ در سالن همایش شرکت آب وفاضلاب مشهد برگزار می شود. در این مراسم، نکوداشت استاد حسین رزاقی، پیشکسوت عرصه نگارگری و تذهیب، برگزار و از آخرین اثر وی با موضوع پیامبر اکرم (ص) رونمایی می شود.

نگارستان

گزارشی از نمایشگاه خوش نویسی «باب العلم» با محوریت مفاهیم تاب اسلامی

خوش نویسی در خدمت تبیین پیام ولایت

ریحانه موسوی| نمایشگاه خوشنویسی «باب العلم» با موضوع امامت و ولایت و به مناسبت روز مباهله، این روزها در نگارخانه پایتخت معنوی جهان اسلام برپاست و تا چهارشنبه این هفته ادامه دارد. این رویداد که به مناسبت عید سعید غدیر و روز مباهله، با مشارکت انجمن خوش نویسان مشهد و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان درحال برگزاری است، تلاش می کند مفاهیم عمیق دینی و ارزش های والای ولایت را در قالب هنر اصیل خوشنویسی به نمایش بگذارد.

- بیش از ۶۰ اثر خوش نویسی در نمایشگاه «باب العلم»

محمد علی فراستی، رئیس انجمن خوش نویسان مشهد، درباره شکل گیری نمایشگاه «باب العلم» گفت: در این نمایشگاه، بیش از شصت اثر از استادان و هنرمندان خوشنویس انجمن خوش نویسان وجود دارد که به مدح امام علی (ع) پرداخته اند و در آن ها، خطوطی همچون نستعلیق، شکسته نستعلیق، نسخ و ثلث به کار رفته است.

وی خوشنویسی را یک هنر قدسی توصیف کرد و ادامه داد: کسانی که وارد این عرصه می شوند، باید مقداری از معنویات، درونشان باشد که قطعاً همین گونه است. این هنر با حس همراه است و در یک لحظه مغز به دست فرمان می دهد و فرم و فضایی زیبا بروی کاغذ ایجاد می شود. دل نشینی برخی آثار به ذات درونی افراد برمی گردد و هرکه باطن صاف و پاکی داشته باشد، آنچه از او تراوش می شود، باعث خواهد شد مخاطب ارتباط بهتری با آن برقرار کند.

وی درباره اثر اخیر خود که در این نمایشگاه نیز قرار دارد، توضیح داد: این کار که برگرفته از نام مبارک حضرت علی (ع) است، دارای یک فرم و فضای گرافیکی است و حالتی از پرنده ای را نشان می دهد که درون آن، پرنده گانی در حال رهایی به سمت بالا هستند. در قسمت پایین هم نام «علی (ع)» به صورت برجسته کار شده است.

- خوشنویسی فقط یک هنر نیست

اسماعیل قوجانی، پیشکسوت هنر خوشنویسی مشهد، که به داد اثر در نمایشگاه حضور دارد و قدمت آن ها به سال ۱۳۵۴ برمی گردد، گفت: اکنون خوشنویسان فراوان اند و مانند زمان ما نیست که تعدادشان کم باشد. آثار موجود در نمایشگاه از کیفیت خوبی برخوردارند، اما تعداد آن ها کم است و باید تمام دیوارهای نگارخانه پر از آثار خوشنویسان مشهدی می بود.

وی که بیش از سی جلد کتاب در حوزه خوشنویسی به رشته تحریر درآورده، معتقد است خوشنویسی تنها یک هنر نیست، بلکه حفظ آثار بزرگان و مطالب زیباست. خوشنویسان هنگام خلق هر اثر، درحال یادگیری اند. آن ها انسان هایی آرام هستند و در تاریخ، هنوز خوشنویسی پیدا نشده است که شورو باشد.

به باور او، گوشه های همراه هوشمند و چاپخانه ها جای هنر خوشنویسی را گرفته اند و این هنر از نظر مادی وضعیت خوبی ندارد، اما از نظر معنوی برای علاقه مندان به آن دوست داشتنی است.

پیشکسوت هنر مشهد ادامه داد: تاکنون چند جلد کتاب نوشته ام که یکی از آن ها دربرگیرنده بیست نوع خط کوفی است، اما متأسفانه کسی نیست که آن ها را چاپ کند. اکنون تمام خطوط، منسوخ شده است و فقط نستعلیق، شکسته نستعلیق، ثلث و نسخ کار می شود.

- خوش نویسی، هنری مظلوم است

عباس آگهی بابک قطعه ترکیبی به خط شکسته که دربرگیرنده حدیث «من علمنی حرفاً فقد صیرنی عبدا» از امام علی (ع) است، در نمایشگاه حضور یافته است. او درباره چرایی انتخاب این متن توضیح داد: می خواستم مروت و جوانمردی امام علی (ع) را نشان دهم. شخصیتی به بزرگی ایشان چنان خضوع و فروتنی داشته که می فرماید هرکه کلمه ای به من بیاورد، تا آخر عمر مرا بنده خود کرده است. این خوش نویس از اهمیت انتخاب متن در جذب مخاطب، سخن گفت و اضافه کرد، متونی که دارای پیام مثبت هستند، اثرگذاری بیشتری دارند. ترکیب بندی و چیدمان حروف، دیگر عامل تأثیرگذار در گرایش مخاطبان است.

وی به پیششاز بودن هنرمندان در شرایط مختلف اشاره کرد و گفت: رشته خوشنویسی، مظلوم و سهل و ممتنع است؛ یعنی درظاهر آسان به نظر می رسد، اما وقتی وارد آن می شویم، می بینیم آنها ندارد. ولی باتمام سختی ها، لذت بخش است. باید با تبلیغات رسانه ای درست، کاری کنیم که جوانان قدری از گوشه های تلفن همراه فاصله بگیرند، وارد دنیای واقعی شوند و زیبایی ها را از نزدیکی لمس کنند و ببینند، شاید تأثیر بهتری برروی آن ها بگذارد. کسانی همچون ما که سال هااست در این حوزه فعالیت می کنیم، راه خود را ادامه می دهیم و اگر فضای مناسبی فراهم شود، این هنر و زیبایی های آن بهتر دیده می شود اما اگر در شرایطی که اکنون هستیم باقی بمانیم، هنر خوش نویسی رونق کمتری خواهد داشت.